

## POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z protestu J. K.,  
przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego,  
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji  
Wyborczej,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 5 grudnia 2023 r.,

**pozostawia protest bez dalszego biegu.**

## UZASADNIENIE

Skarżący J. K. – głosujący za granicą w Kanadzie w Obwodowej Komisji  
Wyborczej nr [...] w M. (prowincja O.) pismem które wpłynęło 25 października 2023  
r. do Konsulatu Generalnego RP w T., skierował protest przeciwko ważności  
referendum zarządzonego na dzień 15 października 2023 r. W piśmie Skarżący  
ustanowił pełnomocnika do doręczeń w Polsce – W. P.

Wnoszący protest wniósł o stwierdzenie nieważności referendum  
ogólnokrajowego zarządzonego na dzień 15 października 2023 r., podnosząc  
zarzuty zarówno niezwiązane z jego własnym udziałem w referendum  
(wskazując, iż doszło do naruszenia prawa na masową skalę, o czym powzięła  
informację w mediach) oraz związane z jego udziałem sprawie, wskazując,

iż był pytany przez członka komisji, o to „czy wydać czy może nie wydać, oprócz kart do głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu także trzecią kartę, kartę referendalną”. Wobec powyższego wskazał na naruszenie art. 39 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „u.r.o.”), przez członków komisji wydających kartę poprzez formułowanie pytań, zaś przez przewodniczącą i zastępcę komisji poprzez brak odpowiedniej reakcji przywracającej stan zgodny z art. 39 u.r.o. – co stanowiło, zdaniem Skarżącego, prowadzenie lub dozwalanie na prowadzenie przez innych członków komisji, w lokalu komisji, niedozwolonej kampanii referendalnej i sugerowanie wyborcom odmowy przyjęcia karty. Stanowiło to, jego zdaniem, szczególnie naganne, bezprawne wykorzystanie kredytu zaufania przysługującego funkcjonariuszom publicznym, a przez to prowadziło do zmniejszenia frekwencji wymaganej do ważności referendum.

W dniu 27 listopada 2023 r. obszernym pismem [...] stanowisko w przedmiocie protestu wyraził konsul R.G. z upoważnienia konsula RP – kierownika Konsulatu Generalnego RP w T. Konsul potwierdził, iż Skarżący ujęty był w spisie wyborców sporządzonym przez właściwego terytorialnie konsula RP w T. i głosował w obwodzie zagranicznym nr [...] w okręgu konsularnym właściwego terytorialnie konsula oraz stwierdził m.in., że trudno mu odnieść się do kwestii zarzutu „niedozwolonej kampanii referendalnej” w lokalu komisji natomiast zauważył, że członkowie OKW nr [...] zostali przeszkoleni w zakresie wytycznych PKW (uchwała nr 226/2023 PKW z 3 października 2023 r.) dotyczących trybu głosowania zagranicą, a w szczególności pkt. 43-45 wytycznych. Stwierdził także, że odnotował pojedynczy przypadek zgłaszania przez wyborcę w komisji pretensji, iż pytano go o konieczność wydania karty referendalnej. Wykluczył występowanie takich przypadków w skali masowej, uznając, że mogły one występować „absolutnie incydentalnie”. Nadto dla potwierdzenia swojej tezy o incydentalności zdarzeń konsul zauważył, że w samej komisji nr [...] w referendum wzięło udział 71% osób biorących udział w głosowaniu do Sejmu i Senatu (w innych obwodach głosowania na terenie okręgu konsularnego w T. frekwencja referendalna była również dużo wyższa niż na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), a *in fine* pisma ocenił protest jako bezzasadny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady wnoszenia protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym. Zgodnie z art. 33 ust. 1 tej ustawy, przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Wszelkie inne zarzuty stanowią wyjście poza przewidziany ustawą przedmiot protestu, co czyni go niedopuszczalnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2007 r., III SW 30/07, niepublikowane). Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1, protest przeciwko ważności referendum wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do art. 34 ust. 2 u.r.o., do warunków i trybu wnoszenia protestu przeciwko ważności referendum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”). Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Zgodnie z art. 242 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym. Warunki pisma procesowego zostały zaś ujęte w art. 125 i nast. k.p.c.

Wymogi formalne, jakie powinien spełniać protest wyborczy zostały dodatkowo przedstawione w komunikacie z dnia 3 października 2023 r. zatytułowanym „WYBORY PARLAMENTARNE 2023 r. – komunikat w sprawie protestów wyborczych” opublikowanym na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Wymieniono tam również wymóg zawarty w art. 241 § 3 k.wyb., którego niniejszy protest nie spełnia. Przepis ten wskazuje, że wnoszący protest powinien sformułować w proteście zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Skarżący wskazuje w proteście na zachowanie członków

Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w M. Samo twierdzenie zawarte w proteście nie stanowi jednak dowodu, a jest jedynie okolicznością, która ma być przedmiotem dowodzenia. Inaczej mówiąc, okoliczność taka powinna zostać udowodniona przez środek dowodowy, który Skarżący przedstawi lub wskaże w proteście. Skarżący jednak nie przedstawił ani nie wskazał żadnych dowodów, które stanowiłyby potwierdzenie opisanych w proteście okoliczności, uchybiając tym samym obowiązкови wynikającemu z art. 33 ust. 1 u.r.o. w zw. z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb. Przy czym dodać trzeba, że przedstawienie lub wskazanie dowodów nie byłoby konieczne tylko w przypadku, gdyby ustawodawca tego wyraźnie nie wymagał. Taki wymóg jednak znalazł się w art. 241 § 3 k.wyb., a jego niespełnienie prowadzi do pozostawienia protestu bez dalszego biegu (art. 243 § 1 k.wyb.).

Dodać jeszcze należy, że kwalifikacja prawna naruszenia dokonana przez Skarżącego (art. 39 u.r.o.) nie jest trafna, bowiem oceny opisanego zdarzenia należałoby dokonać w odniesieniu do naruszenia art. 52 k.wyb. w zw. z art. 5 ust 5 u.r.o. W przypadku jednak rozpoznawania protestu wnoszonego przez osobę, która nie jest profesjonalistą, sama błędna kwalifikacja nie prowadzi do pozostawienia protestu bez dalszego biegu. O pozostawieniu protestu bez dalszego biegu w niniejszej sprawie zadecydowało niespełnienie wymogu z art. 241 § 3 k.wyb.

Uwzględniając powyższe, stosownie do treści art. 34 ust. 2 u.r.o. w zw. z art. 242 § 2 k.wyb. oraz w zw. z art. 243 § 1 k.wyb. należało orzec jak w sentencji.

[ms]

[ał]

